

Od redakcji

Bieżący numer „Paedagogia Christiana” charakteryzuje się tematyką interdyscyplinarną. Jednakże celem nadrzędnym całości jest ukazanie nowych horyzontów antropologiczno-wychowawczych jako pewnych form dialogu tych wszystkich dyscyplin naukowych, które traktują o człowieku. Chcielibyśmy, by tak przeprowadzona analiza merytoryczna i zarazem synteza, skłaniała do poważniejszej zadumy nad człowiekiem i jego miejscem we współczesnym świecie, proponując mu takie rozwiązania, które będą go czynić bardziej szczęśliwym i realizować ten potencjał ludzkiej szlachetności i godności, który każdy posiada.

Zgromadzone teksty mają istotny walor poznawczy: systematyzują wiedzę dotyczącą chrześcijańskich podstaw wychowania. Z perspektywy jednostki wychowywanej wiedza taka jest formą uświadomienia własnej egzystencji jako projektu pedagogicznego, natomiast z perspektywy pedagoga doświadczającego pluralizmu i zmienności zjawisk wpisanych w proces wychowawczy – pozwala ów proces dogłębnie rozpoznać i analizować.

Na szczególną uwagę zasługuje nowe „odkrycie” dla współczesnego procesu wychowania znaczeń kategorii mogących konstituować ów proces. Mam tu na myśli na przykład bliskość i nieskończoność, zrekonstruowane na kanwie „filozofii negatywnej” św. Tomasza z Akwinu (M. Mróz), nowy humanizm Jana Pawła II, odczytany dla współczesnej rzeczywistości szkolnej i wychowawczej (K. Olbrycht), pedagogikę wiary św. Pawła Apostoła (M. Studenski), czy wreszcie ze znawstwem tematu przedstawione filozoficzne podstawy systemu pedagogicznego Piotra Semenki (D. K. Jagielska).

W horyzoncie antropologiczno-wychowawczym lokuje się również artykuł dotyczący konstruowania tożsamości podmiotowej poprzez kategorię sensu (J. Michalski). Jego treść jest o tyle ważna, że problematyka sensu,

czy też poczucia sensu życia, niezwykle rzadko znajduje swoją reprezentację w literaturze pedagogicznej. Tymczasem współczesna kultura dostarcza pewnych koncepcji filozoficznych, stanowiących podbudowę życia godziwego, podsuwa rozwiązania podstawowych problemów egzystencjalnych, ustanawia społeczne mechanizmy ich podtrzymywania. Stanowią one układ odniesienia zarówno dla społecznego, jak i indywidualnego życia. Typ ładu społecznego, w którym przebiega egzystencja człowieka, odgrywa znaczącą rolę w procesie kształtowania przez niego własnego życia i własnej w nim tożsamości, gdyż stanowi ramy zakreślające kontekst rozumienia świata przeżywanego i działania w nim, ale zawsze poprzez odnalezienia sensu życia. Jarosław Michalski w swoim artykule zajmuje się właśnie treścią aplikacji kategorii sensu do pedagogiki w jej wymiarze teoretycznym i praktycznym oraz próbuje odpowiedzieć na pytania: jak zagadnienie kształtowania sensu życia ożywić w życiu społecznym, w wychowaniu, w edukacji, w myśleniu pedagogicznym, jak pomóc ludziom wchodzić na drogę, która nie prowadzi do nicości, lecz ku pełni bytu i życia.

Egzystencjalna pełnia dotyczy człowieka w każdym okresie jego życia, także senioralnym, a dobrowolna opieka nad osobami w różnym wieku u kresu ich życia w hospicjach i w ich domach jest najszlachetniejszą formą troski o innego człowieka w Społecznym Nauczaniu Kościoła. Tym ważniejszą, że udział najszerszej kategorii osób u kresu życia, czyli ludzi starych, w całej populacji Polaków, jak i innych narodów cywilizacji zachodniej, staje się coraz większy, a opieka udzielana przez państwo oraz troska rodzin okazują się niewystarczające. Problem ten wyczerpująco przedstawia artykuł Piotra Krakowiaka. Jest on kompletnie zaprojektowany i zrealizowany pod względem teoretycznym, historyczno-ewolucyjnym, porównawczym, krytycznym wraz z koncepcją integracji i jej praktycznej aplikacji oraz ze wskazaniem na możliwości dalszego rozwoju i doskonalenia opieki nad osobami u kresu życia tak ze strony państwa, rodzin, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wyznaniowych, jak i poszczególnych osób.

W podobną przestrzeń „pedagogiki troski” (por. Z. Kwieciński) o ludzi skrzywdzonych, marginalizowanych, wykluczanych, wpisuje się tekst Krzysztofa Pilarza. Ukazuje on bowiem metodologiczne podstawy pracy grupowej z bezdomnymi za pośrednictwem społeczności terapeutycznej jako metody inkluzji i ponownego przywracania dla społeczności tej grupy osób.

W prezentowanym numerze znalazły też swoją reprezentację teksty, których problematyka nie potrzebuje restytucji (jest wszak obecna w polskiej myśli pedagogicznej), ale ze względu na ich trwałą wartość dla procesu wychowania chcemy je przypomnieć. Zaliczyć tu można problematykę dialogu pedagogicznego (E. Torończak), wolności i wspólnoty w rozwo-

ju wychowawczym człowieka (T. Niemirowski), komunikacji w rodzinie w perspektywie personalistycznej (A. Celińska-Miszczyk, L. Wiśniewska), autonomii podmiotu w wychowaniu (K. Bociek) czy fundamentalnej roli dzieła apostołskiego w duchu Opus Dei (D. Grądalska).

Treść artykułów odznacza się dojrzałością badawczą, doświadczeniem, wewnętrzną spójnością, przejrzystością wywodów ich Autorów, a efekty ich poszukiwań teoretycznych i empirycznych trwale wzbogacają w naszej ocenie wiedzę z zakresu pedagogiki religii, pedagogiki egzystencjalno-personalistycznej i filozofii wychowania. Modernizują też i przekształcają je we współczesną dyscyplinę nauk o człowieku.

Z całą odpowiedzialnością i przekonaniem zachęcam do lektury, życząc wielu doznań intelektualnych w oczekiwaniu na następny numer „Paedagogia Christiana”.

Jarosław Michalski

